

Historieglimt 134

Ladehammeren maritime skolesenter

Maritime yrker har krevd solide kunnskaper helt siden skipsfarten begynte. Kravene om ferdigheter endret seg da skipene gikk fra seil til damp og maskindrift. Moderne skipsfart er ikke mindre krevende for dem som har ansvar for skip og mannskap. Trondheim er en gammel sjøfarts by. Fra 1686 underviste navigasjonsmester Nicolaus van Helm blivende skipsførere i navigasjon og sjømannsskap. Senere hadde byen flere private navigasjonslærere. Over hele landet var det vanlig at skipsførere med lang erfaring på sine eldre dager tok imot elever til opplæring. Så kom egne maritime skoler. En lang rekke ulike skoler vokste frem i byen vår inntil de ble samlet til ett senter.

Det maritime skolesenteret på Ladehammeren ble den 1. oktober 1964 åpnet av kong Olav 5. Det kan konkurrere med hvilket som helst liknende senter i hele verden med hensyn til praktfull beliggenhet. Den som skal skrive om de maritime fag som gjennom mer enn et halv århundre er undervist der, har problemer med de mange endringene i navn og administrasjon. Problemene er interessante fordi de forteller mye om endringene i skipsfarten og i dens mange fag. Tomten var innkjøpt allerede i 1918. Først fra 1957 til 1964 ble bygningene oppført, tegnet av arkitekt Asbjørn Stein. Staten bar 60 % av kostnadene og kommunen resten. Det begynte med at ulike skoler ble flyttet til Ladehammeren fra 1960 da de første bygningene var klare. I 1964 overtok Sør-Trøndelag fylke ansvaret for senteret. Fra 1960 flyttet to statlige og tre kommunale skoler inn. Statens fiskarfagskule og Statens kjølemaskinistskole og de kommunale Trondheim maskinistskole, tekniske fagskole og navigasjonsskole. Hver av disse skolene hadde sin interessante historie.

Statens fiskarfagskule var grunnlagt i 1963 og ble etter en tid på Ladehammeren flyttet til Frøya der den nå gjenfinnes i fag ved Frøya videregående skole (vgs). Statens kjølemaskinistskole ble grunnlagt i 1953 etter initiativ av professor i kuldeteknikk på NTH, Gustav Lorentzen, som var en av verdens ledende på området. Trondheim maskinistskole var etablert i Dronningens gate 29 i 1892 for utdanning av dampskipsmaskinister. Den holdt senere til i Kongens gate 93, så i Munkegata 17 til den flyttet til Mellomila 1. Den ble nedlagt i 1925, men gjenopprettet i 1930 i lokalene til Trondheim tekniske skole. Fra 1946 hadde den hus sammen med Trondheim yrkesskole, flyttet deretter til den gamle bispeboligen i Bispegata og senere til ei brakke på Rosenborg til den endelig kom til Ladehammeren i 1963! Trondheim navigasjonsskole, gjerne kalt Sjømannsskolen, var opprinnelig sjømannsskole fra 1852 til 1886 og deretter gjenopprettet i 1905. Fra 1852 til 1886 og fra 1905 til 1917 hadde den tilhold i Dessengården, Vår Frue gate 1, til den ble revet 1957. I 1917 flyttet den til en brakke Elvegata 2 som tidligere hadde huset Trondhjems handelsgymnas. Endelig i 1960 fikk den nye lokaler på

Ladehamneren. I 1989 ble det maritime senter omdannet til Ladehamneren videregående skole etter lov om videregående opplæring.

Trondheim kokk- og stuertskole har en spennende forhistorie. Den ble startet i 1937 på det gamle skoleskipet Torndenskiold, men lå nede fra 1939 til 1949 da den gjenoppstod på Nidarø. I 1960 flyttet den til Peraune inntil den i 1963-64 ble samlokalisert med det maritime senteret på Ladehamneren. I 1974 overtok Sør-Trøndelag fylke skolen og i 2001 ble de slått sammen til Ladejarlen videregående skole. Senere er den slått sammen med Strinda videregående skole og flyttet til det nye skolesenteret på Blussuvold. Et par unntak fra overflyttingen til Strinda er viktige. Trondheim fagskole, den tidligere Kjølemaskinistiskolen, er slått sammen med Byåsen videregående skole og skal få nytt bygg på Byåsen. Statens senter for skipsnavigering fra 1980 ble ti år senere omdannet til et frittstående firma, Ship Modelling & Simulation Centre a/s (SMSC), som i 2014 er verdensledende på digital skipsnavigering. Det holder til øverst i anlegget på Ladehamneren med sine avanserte simuleringsrom.

Dette er en kort og summarisk oversikt over utviklingen av de maritime fag. Hvor heldig utviklingen har vært for fagene skal være usagt. Noe har gått tapt av tradisjoner ved de enkelte skolene ved alle endringene og sammenslåingene. Samtidig har norsk skipsfart på få år undergått større endringer enn i hele sin foregående historie. Det er all grunn til å håpe at de maritime fag gir sine elever det de trenger i et nytt og endret samfunn.